

www.bedreinnemiljoforbarn.no

konto 4358 17 49601

org.nr 984 097 824

vipps 664883

Årsrapport 2022

Norsk Forum for Bedre Innemiljø for Barn (NFBIB)

NFBIB – publikasjoner

Norsk Forum for Bedre innemiljø for Barn – NFBIB,

er en viktig pådriver ovenfor offentlige myndigheter og andre aktører i å styrke arbeidet med å bedre innemiljøet for barn i boliger, skoler, barnehager og institusjoner.

Vi viser til forumets vedtekter, NFBIBs Historie gjennom 25 år, Årsrapport for 2021 og til vår nye nettside www.bedreinnemiljoforbarn.no

NFBIBs Mål

- Ta initiativ og være pådriver for faglig begrunnede tiltak som fører til bedre helse og innemiljø for barn
- Rådgi myndigheter, organisasjoner og andre som ønsker faglig informasjon, råd og veiledning i arbeidet med å bedre innemiljøet for barn
- Utvikle og utveksle kunnskap, metoder, informasjon, ideer og erfaringer på et høyt faglig nivå
- Gjøre kunnskap om hvordan en kan oppnå et godt innemiljø tilgjengelig for brukerne

Vår tverrfaglige kompetanse på innemiljø dekker:

INNEKLIMARELATERTE BRUKERBEHOV

- barn i barnehage
- barn i skole
- barn i bolig
- personal i barnehage/skoleforeldre/foreldreutvalg

HELSEFAGLIGE OG MEDISINSKE ASPEKTER

- pediatri (barns helse og sykdommer)
- inneklimate relaterede sykdommer/arbeidsmiljø/yrkesmedisin

FORVALTNING OG TILRETTELEGGING

- lover og forskrifter
- veiledning og praktisk gjennomføring
- internkontroll- helse, miljø og sikkerhet
- offentlig organisering
- juridiske aspekter

TEKNISKE LØSNINGER

- planlegging
- bygningstekniske løsninger
- varme- og ventilasjonstekniske løsninger
- forvaltning, drift, vedlikehold og utvikling
- økonomi – kost/nyttevurderinger

KOMPETANSEHEVING

- undervisning/ kursvirksomhet
- kvalitetssikring
- evaluering
- forskning og utvikling

Styrets medlemmer i 2022:

Tore Andersen, senioringeniør (styreleder)
Jan Vilhelm Bakke, overlege Miljø og Arbeidsmedisin
Finn Levy, overlege Miljø og Arbeidsmedisin
Marianne Bjerke, seniorrådgiver
Rolf E. Hoaas, overingeniør VVS

Fra venstre: Finn Levy, Rolf E. Hoaas, Tore Andersen, Marianne Bjerke og Jan Vilhelm Bakke

Varamedlemmer:

Guro Birkeland, lege og jurist,
Johan Sverre Rivertz, jurist med spesialkompetanse på barns rettigheter i deres innemiljø
Kai Gustavsen, fagsjef inneklima, NAAF
Kent Hart, fagsjef kjemi og biologi, NAAF

Øvrige fag og ressurspersoner i NFBIB:

Sten Olaf Hanssen, pensjonert professor i Klima og Kuldeteknikk
Roald Bolle, barnelege og allergolog UNN
Anders Smith, pensjonert fylkeslege og avd.dir i Helsedirektoratet
Harald Torske, pensjonert kommuneoverlege og tidligere ass. fylkeslege

Redaksjonsgruppe:

Tore Andersen, Kristiansand (siv. Ing. og tidligere seniorrådgiver hos Fylkesmannen i Vest Agder), **Marianne Bjerke**, Fenstad (tidligere seniorrådgiver Helsedirektoratets Folkehelseavdeling), **Finn Levy**, Oslo (pensjonert overlege, miljø og arbeidsmedisin, OUS). **Jan-Vilhelm Bakke**, Gjøvik (pensjonert overlege PhD. miljø og arbeidsmedisin), **Johan Sverre Rivertz**, Bergen (jurist, forvaltningsrett, skole-, barnehage- og helserett) og **Guro Birkeland**, Oslo (lege og jurist, tidligere generalsekretær i Norsk Pasientforening, avd.dir i Nasjonalt klageorgan for helsetjenesten, og rådgiver hos Barneombudet, nå avd.dir i BUFdir).

Gjeldende Vedtekter - revidert i 2016:

NFBIB § Vedtekter

Revidert 8.6.2016

§ 1. Navn

Forumets navn er Norsk Forum for Bedre Innemiljø for Barn (NFBIB).

§ 2. Formål

NFBIB er et nasjonalt uavhengig og tverrfaglig forum bygd på frivillig innsats. Forumet skal ta initiativ og være pådriver for faglig begrunnede tiltak som fører til bedre helse og innemiljø for barn. Særlig gjelder dette overfor de myndigheter som har et forvaltningsansvar for å utvikle og følge opp regelverk, forskrifter og retningslinjer som skal sikre godt innemiljø i skoler, barnehager og boliger.

NFBIB har som mål å være et rådgivende organ for myndigheter, organisasjoner og andre som ønsker faglig informasjon, råd og veiledning i arbeidet med å bedre innemiljøet for barn. NFBIB skal på dette området bidra til å utvikle og utveksle kunnskap, metoder, informasjon, ideer og erfaringer på et høyt faglig nivå.

§ 3. Medlemskap

Personer med interesse for barns innemiljø og som lar seg registrere ved personlig innmelding, er medlemmer av NFBIB. Det skal føres medlemsliste for faggruppen. Organisasjoner, bedrifter og institusjoner kan være støtte-medlemmer uten stemmerett.

§ 4. Styre

Forumet ledes av et styre med minst 4 medlemmer som velges av årsmøtet for ett eller to år av gangen. Leder velges av styrets medlemmer. Forøvrig konstituerer styret seg selv. Årsmøtet velger også minst 2 vararepresentanter til styret. Kandidater til styret utpekes av en valgkomité som velges av årsmøtet.

Styremøte avholdes når lederen eller minst to styremedlemmer krever det.

Styret er beslutningsdyktig når halvparten av styremedlemmene er til stede. Ved stemmelikhet teller lederens stemme dobbelt.

Styret kan beslutte at sekretariatsfunksjonen i forumet kan samlokaliseres med annen organisasjon eller organ.

Styret kan oppnevne tverr- og flerfaglige ekspertgrupper ved behov.

Styreverv er ulønnet.

§ 5. Fagmøte

Styret inviterer til møter i forumet med minst 2 ukers varsel. Møtene er åpne for både medlemmer og interesserte ikke-medlemmer.

Alle innkallinger og annen informasjon til medlemmene sendes via e-post, hvis ikke styret bestemmer noe annet.

§ 6. Årsmøte

Det innkalles til årsmøte med minst 4 ukers varsel. Sakspapirer sendes ut minst 2 uker før møte. På årsmøtet behandles årsberetning og regnskap, fastsettelsen av kontingent, valg og eventuelt andre saker av organisasjonsmessig art.

Forslag fra medlemmer om saker som skal behandles av årsmøtet må være styret i hende minst 2 uker før møtet.

Personlige medlemmer har stemmerett.

Revisor velges av årsmøtet for 2 år av gangen.

Vedtektsendring og beslutning om oppløsning av forumet krever 2/3 flertall av de tilstedeværende.

NFBIB har en sterk tverrfaglig profil

Med basis i medisin, hygiene, teknologi, miljørettet helsevern og juss. Alle medlemmene har lang erfaring med arbeid relatert til barns helse og innemiljø. Vi ser det som en oppgave å engasjere oss i formidling av saklig og nyttig informasjon om hvordan man kan sikre barn et godt, helsefremmende innemiljø der de oppholder seg mesteparten av tiden i bolig, barnehage og skole.

NFBIB har gjennom sine meget aktive år sammenfattet en rekke faglige sterke publikasjoner både for publikum og for fagpersoner.

Aktiv nettside

Høsten 2020 tok forumet kontakt med ASAP Media v/Rune Stangeland og nettsiden www.bedreinnemiljoforbarn.no ble opprettet.

Forumets nye nettside er en aktiv nettside der vi speiler samfunnsdebatten om inneklima og ikke minst gir faglige råd om godt inneklima for barn. Det har vært et kontinuerlig og aktivt arbeid med nettsiden i 2022.

Facebook

I 2021 fikk NFBIB sin egen Facebookside

VIPPS

NFBIB fikk egen VIPPS 664883

Kronikker og fagartikler

- Forumet var i aktiv dialog med Kunnskapsministeren om hva som må gjøres for å få samtlige skoler og barnehager godkjente etter forskriften om MHV. Se under '*NFBIB mener*' på vår nettside.
- NFBIB ba om møte med Helsekomiteen på stortinget i forbindelse med revisjon av Folkehelseloven og ny Folkehelsemelding.
- Helsetilsynets Rapport om sviktende tilsyn i barnehager og skoler – fortsatt meget aktuell - «**Hvordan sikre barns rett til godt inneklima i skoler og barnehager?**

NFBIB skrev om tilsynsrapporten og hva den avdekker, Helsetilsynet rapport 1-2020

NFBIBs Historie gjennom 25 år

Arbeidet med NFBIBs Historie startet forsiktig ved begynnelsen av 2021. Underveis samlet vi inn dokumentasjon fra NFBIBs aktive 25 årige arbeid og historiarbeidet ble mer og mer omfattende. Styrets medlemmer samlet den dokumentasjon de satt på i sine private arkiver. Fra Tekna ble arkivet vårt hentet ut. Det var en stor glede da vi fant stiftelsesdokumentet og papirer fra den første perioden 1996-2000. Summen av alt dette er blitt til en 250 siders dokumentasjon og vi er særdeles stolte av alt arbeidet, alle møter, alle kontakter og samarbeidsforum vi har tatt initiativ til. Vi er stolte av det samlede arbeidet med oversikt fra start til dags dato og over å ha samlet viktige dokumenter skrevet og produsert gjennom 25 år.

Prosjekter i 2022

Det ble utarbeidet 3 prosjekt som ble sendt inn til UNI i slutten av februar 2021 og innvilget 19. april 2021.

De tre prosjekter er:

To rapporter:

I. NFBIB-rapport 1-2022

UTFORDRINGER I BARNEHAGERS INNEKLIMA - TID FOR HANDLING og FORSLAG TIL TILTAK

SAMMENDRAG

NFBIB vil med denne rapporten sette fokus på et alvorlig nasjonalt inneklimateproblem som rammer mange av våre aller minste, barn i barnehagene. Mange barnehager drives i strid med helsemyndighetenes lov- og forskriftskrav - i tiår etter tiår. Dette er mistenkelig underkommunisert i samfunnet. Publikum har i liten grad blitt opplyst fra myndigheter og media om dette forholdet. Det er kommunene som har hovedansvaret for de problem denne rapporten tar opp.

Minst 30% av barnehagene på landsbasis drives i dag i strid med kravene til et godt fysisk og psykososialt miljø i samsvar med kravene gitt i: «Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv.» av 1. 1. 1996. Dette er godt dokumentert i gjentatte nasjonale undersøkelser, og NFBIBs egne erfaringer gjennom årene, samt vår undersøkelse (av 2017).

Forskriften stiller helt konkrete krav til viktige faktorer i inneklimate, som luftkvalitet, temperaturforhold, trekk, belysning, stråling, lokaliteter, ergonomi og hygiene. Dette er helt grunnleggende forhold for alle menneskers helse og trivsel i alle typer bygg for voksne – det burde også gjelde for barn i barnehager.

Forskriften stiller også konkrete krav til kommunene om systematisk internkontroll og tilsyn med at alle kommunale og private barnehager følger gjeldende lover og forskrifter. Her er svikten stor, senest dokumentert i Statens Helsetilsyns rapport fra landsomfattende tilsyn med hvordan kommunene ivaretar sitt tilsynsansvar med miljørettet helsevern i barnehager og skoler. (RAPPORT 1/2020 - MARS 2020). I sammendraget står det bla. «**Det ble gjennomført tilsyn med 51 kommuner, og avdekket lovbrudd i 42 av dem.**»

At en så stor andel av norske barnehagene fortsatt drives i strid med forskriftenes enkle krav til et godt inneklimate og med en sviktende tilsynsordning, er uetisk og helt uakseptabelt!

På bakgrunn av de alvorlige problemer denne rapporten tar opp og som berører flere ansvarlige myndigheter sentralt og lokalt, vil NFBIB i denne omgang bare fokusere på ulike nasjonale tiltak som kan føre til konstruktiv og nødvendig handling lokalt. Tiltakene fremgår av pkt. 7. Forslag til tiltak.

NFBIB vil invitere til en workshop for å gjennomgå alle våre tiltaksforslag med berørte nasjonale myndigheter, interesseorganisasjoner samt med andre relevante miljøer. Dette bør gjøres for å få en felles forståelse og oppslutning om hva som er nødvendig å få gjennomført sentralt for å sikre at alle kommuner følger opp sine lovpålagte oppgaver - slik at alle barn i barnehager får det fysiske miljøet de har rett til.

Å satse på godt innemiljø med god drift og godt vedlikehold av bygninger og installasjoner, vil være å satse både på helse, økonomi og læring. Vi ser at utfordringen er minst like viktig i dag, som for 25 år siden.

Alle barn skal ha et forsvarlig inneklimate, ikke bare 70%, slik det nå er - mer enn 25 år etter

at denne miljøforskriften trådte i kraft. Dette vil være en god helsesatsing til glede og nytte for mange hundre tusen barn. I den bærekraft som ligger i å investere i barns helse, ligger det mye fremtidsrettet folkehelse.

II. NFBIB-rapport 2-2022

Bedre internkontroll og tilsyn med miljørettet helsevern i barnehager og skoler

Sammendrag

Forskriften om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m. av 1995, har en egen paragraf om kravet til internkontroll som på mange måter ble et paradigmeskifte for skolene, som var vant til å få konkrete faglige og årlige inspeksjoner av helsemyndighetene som ga nødvendige pålegg om retting av mangler og feil. Erfaringene fra forskriften som kom i 1996 viser i 2022 at internkontroll og tilsyn i skoler og barnehager ikke har fungert som forutsatt, og sikrer derved ikke barnas fysiske arbeidsmiljø. En viktig årsak til at internkontrollen ikke har virket er at tilsynsfunksjonen ikke har fungert.

Omlag en tredjedel av landets skoler og barnehager drives i dag i strid med gjeldende lov og forskrift når det gjelder myndighetskravene til innemiljøet. Dette er alvorlig av flere grunner, ikke minst er det alvorlig for de mange som rammes. Barn er spesielt følsomme for dårlig inneklima og inneklimaforurensninger. Barn puster inn mer luft i forhold til kroppsvekten enn voksne. Luftforurensning kan påvirke barns lunger negativt og føre til helseproblem som kan vedvare gjennom oppveksten og også senere i livet. Dårlig luftskifte gir dårlig pedagogisk arbeidsmiljø, og øker risiko for luftborene smitte som influensa mm. (Noe pandemien har minnet oss på). NFBIB ser det som et hovedproblem at tilsyn og internkontroll ikke fungerer etter hensikten for å sikre barn en god helse. Helsetilsynets undersøkelse av mars 2020, viste at 8 av 10 kommuner bryter lov om tilsyn med barnehager og skoler.

Voksne har en arbeidsmiljølov som sikrer deres arbeidsmiljø gjennom Arbeidstilsynet, en uavhengig statlig tilsynsetat. Voksne har i tillegg selv en mulighet til å vurdere og klage på sitt arbeidsmiljø.

NFBIB foreslår to hovedpunkt:

- Få etablert et uavhengig, seriøst og kvalifisert nasjonalt eller regionalt tilsyn, når det gjelder miljøforholdene i skoler og barnehager. Det kan for eksempel knyttes til Statens Helsetilsyn via Statsforvalteren, eller knyttes til Arbeidstilsynet, eller opprette spesialiserte regionale tilsynsetater mv. (Dagens bukk/havresekk må imidlertid opphøre).
- Nasjonale myndigheter må påse at gjeldende lover og forskrifter etterleves når det gjelder miljøkravene til barns innemiljø i skoler og barnehager. Historien har vist gjennom de siste 25 år at dette klarer kommunene ikke uten hjelp fra sentrale myndigheter.

Nasjonale myndigheter må utvikle et dokumenterbart system som sikrer **ALLE barns rett** til et godt innemiljø.

I den bærekraft som ligger i å investere i barns helse, ligger det mye fremtidsrettet arbeid. Å satse på godt innemiljø med god drift og godt vedlikehold av bygninger og installasjoner, vil være å satse både på helse, økonomi og læring. Vi ser at

utfordringen er minst like viktig i dag, som for 25 år siden.

Både Helsetilsynet, NFBIBs rapporter, Riksrevisjonen, Rådgivende Ingeniørers Forening og Eikelandutvalget synliggjør at dagens regelverk brytes og at kommunene svikter barna. I 2022 er de statlige myndighetenes hovedutfordring fortsatt å følge opp og sikre at barns lovbestemte rettigheter til et godt inneklima blir fulgt opp i kommunene.

III. Det tredje prosjektet omfattet gode og brukervennlige råd til barns innemiljø og bestod av:

5 råd for babyens inneklima

5 råd for barns inneklima i boligen

5 råd for grønt miljø i barnemiljøer

5 råd for å forebygge fuktskader i boligen

Hvordan sikre barn og unges rett til et godt inneklima i barnehager og skoler?

[5-rad-for-babyens-inneklima-27.-januar-2022-endelig-versjon-1.pdf \(bedreinnemiljoforbarn.no\)](#)

[5-rad-for-barns-inneklima-i-boligen-11.februar-2022.pdf \(bedreinnemiljoforbarn.no\)](#)

[5 råd om å forebygge og utbedre fuktskader i boligen – NFBIB \(bedreinnemiljoforbarn.no\)](#)

[5-rad-for-gront-miljo-i-barnemiljoer-november-2022-2.pdf \(bedreinnemiljoforbarn.no\)](#)

[Barns-rettigheter-av-11.-mars-2022.pdf \(bedreinnemiljoforbarn.no\)](#),
Klageskjema: [Klageskjema-til-barns-rettigheter-2022-11.-mars.pdf \(bedreinnemiljoforbarn.no\)](#)

Disse tre store prosjektene var omfattende, arbeidskrevende og tok det meste av forumets tid i 2022.

I en tid der det kan være vanskelig for foreldre å orientere seg om hva som er gode faglig inneklimafakta, er NFBIB glad for at vi har bidratt så aktivt til at godt Inneklima/innemiljø er kommet i fokus igjen. Pandemien viste med fullt alvor at det ikke er likegyldig hvilken luft vi puster inn. Spesielt de minste er avhengig av god og ren luft der de oppholder seg – på skolen, i barnehagen og i hjemmet.

Arbeidsmøter og prosjektmøter

Pandemien skapte utfordringer for styret med å avholde fysiske arbeidsmøter, men vi klarte å gjennomføre noen fysiske møter. Møtene ble avholdt på Fenstad og på Gardermoen.

I tillegg ble det avholdt en rekke arbeidsmøter både på telefon og på teams gjennom hele året.

Styremøter/arbeidsmøter

Vi følger året med styremøter hver annen tirsdag kl 1300 på Teams/Meet.

Det ble avholdt 19 styremøter i 2022 og et fellesmøte 8. og 9. juni på Fenstad.

4/1, 18/1, 1/2, 15/2, 1/3, 15/3, 29/3, 26/4, 10/5, 7/6, 21/6, 23/8, 6/9, 20/9, 4/10, 12/10, 18/10, 1/11, 6/12.

I tillegg ble det avholdt en rekke telefon og prosjektmøter på Teams.

Samarbeide med andre organisasjoner og FHI

I løpet av året 2022 ble det etablert god kontakt med Foreldreutvalget for grunnskolen (FUG) og Elevorganisasjonen i Norge (EO) for å sammen følge opp arbeidet med å få endret dagens uheldige tilsynsordning med miljørettet helsevern i skoler og barnehager. Det er stor enighet i organisasjonene om at saken er viktig, og må følges opp politisk av nasjonale myndigheter. Det er avtalt møte med Helse- og sosialkomiteen på Stortinget i saken første del av 2023.

NFBIB, FUG og EO møter, og legger frem et samlet syn/forslag saken. I tillegg har det vært et nært samarbeid med NAAF i 2022.

Når det gjelder Barneombudet er det fortsatt dialog om deres engasjement i barns arbeidsmiljø og om de ønsker å være med i Skolemiljøalliansen.

FHI har blitt offer for store nedskjæringer og NFBIB har vært i dialog med avdelingen som arbeider med inn klima om fremtiden for fagfeltet. Det er alvorlig for barns læringsmiljø/innemiljø om kompetansen og rådgivningen forsvinner fra FHI.

Årsmøtet 2022

Ble avholdt på Teams 1. mars og protokollen er slik:

Referat fra årsmøte i Norsk Forum for Bedre Innemiljø for barn 1. mars 2022 kl. 1200-1320

Årsmøtet ble gjennomført som Teams-møte

Disse var til stede:

Tore Vidar Andersen, Finn Levy, Jan Vilhelm Bakke, Marianne Bjerke, Rolf E. Hoaas, Kai Gustavsén og Kent Hart.

Bjørn M. Bjerke var til stede under saken om regnskap.

1. Godkjenning av innkalling

Innkallingen med årsregnskap og årsmelding ble sendt ut i god tid før årsmøtet.

Vedtak: Innkallingen til årsmøtet ble enstemmig godkjent. 7 stemmeberettigede var til stede

2. Valg av møteleder, referent og protokollunderskrivere

Vedtak: Tore Vidar Andersen ble valgt som møteleder og Marianne Bjerke ble valgt som referent. Til å underskrive protokollen ble Finn Levy og Marianne Bjerke valgt.

3. Regnskap og beretning for 2020

Vedtak: Årsmøtet vedtok årsregnskap og beretning for 2020. Årsberetningen ble

gjennomgått punktvis. Regnskapet ble gjennomgått av Bjørn M. Bjerke

4. Valg

Vedtak: Årsmøtet valgte følgende styre:

Styreleder:	Tore Vidar Andersen
Styremedlemmer:	Marianne Bjerke Finn Levy Jan Vilhelm Bakke Rolf Erik Hoaas
Varamedlem:	Guro Birkeland Johan Sverre Rivertz Kai Gustavsen Kent Hart
Valgkomite:	Jan Vilhelm Bakke og Kai Gustavsen

5. Arbeidsoppgaver for 2022

Vedtak: Pågående prosjekter gjennomføres og avsluttes.

Arbeide for å opprette et Nasjonalt tverrfaglig Inneklimaforum

Arbeide for å skaffe driftsmidler,

Arbeide for å søke på nye prosjekter.

Arbeidsoppgaver som står igjen fra 2022

- Pågående prosjekter gjennomføres og avsluttes. Dette ble hovedoppgavene i 2022
- Arbeide for å opprette et Nasjonalt tverrfaglig Inneklimaforum, må prioriteres i 2023
- Arbeide for å skaffe driftsmidler, må prioriteres i 2023
- Arbeide for å søke på nye prosjekter, må prioriteres i 2023
- Arbeidet med workshop sluttføres med tanke på politisk, sentralt administrativt arbeid og ikke minst arbeid med media.

Valgkomiteens arbeid

Valgkomiteen arbeidet godt og bestod av Jan Vilhelm Bakke og Kai Gustavsen

NFBIB mener

I 2021 laget vi en egen «fane» på vår nettside www.bedreinnemiljoforbarn.no, der vi kan legge ut forumets tanker og meninger, innlegg og kronikker. Dette er en «post» vil vi videreutvikle og bruke mere aktivt fremover.

Forurensning

Norsk Forum for Bedre Innemiljø for Barn har ingen forurensende aktiviteter og er særdeles opptatt av et godt miljø både ute og ikke minst inne.

Likestilling

Forumet søker å inkludere kvinner og menn på lik linje, samt personer med nedsatt

funksjonsevne/kronisk sykdom.

Økonomi

Økonomien i Forumet er trang, og det er nødvendig å styrke økonomien i 2023. Dette er et klart mål for styret fremover. Forumet har prosjektmidler, men har minimalt med driftsmidler.

Med aktiv hilsen fra

Norsk Forum For Bedre Innemiljø for Barn
Mars 2023

Tore V. Andersen, leder (siv. ing og tidligere seniorrådgiver hos Fylkesmannen i Vest-Agder)

Finn Levy (pensjonert overlege, miljø- og arbeidsmedisin, OUS)

Jan Vilhelm Bakke (pensjonert overlege PhD. Arbeidsmedisin)

Marianne Bjerke (pensjonert seniorrådgiver i Helsedirektoratets Folkehelseavdeling)

Rolf E. Hoaas, (pensjonert ingeniør fra Trondheim Kommunes MHV)